

Innehåll

Förord.	I
Inledning. Verkstadsindustrins omfattning.	3
Verkstadsindustrins kännetecken	4
Några avgränsningsproblem	6
Verkstadsindustrins omfattning.	10
Kap. 1. Verkstadsindustrin i historiskt perspektiv	14
Metallhanteringen fram till stormaktstidens slut	14
Metallhanteringen från frihetstiden till 1800-talets mitt	20
Verkstadsindustrins genombrott	25
Kap. 2. Produktionsutvecklingen sedan första världskriget	40
Produktionsutvecklingen 1914–58.	41
Produktstrukturens omvandling	44
En internationell utblick	62
Kap. 3. Produktionsfaktorerna under senare tid	68
Produktionsfaktorn arbete	69
Produktionsfaktorn kapital.	83
Teknik och organisation.	89
Kap. 4. Verkstadsprodukterna i utrikeshandeln	101
Några huvuddrag i utvecklingen	102
Exportens betydelse för verkstadsindustrin	105
Sveriges försörjning med verkstadsprodukter	108
Varustrukturen	112
Länderstrukturen	117

Kap. 5. Verkstadsindustrins nuvarande struktur	147
Branschblandningen inom verkstadsindustrin.	147
Verkstadsindustrins storleksstruktur.	151
Verkstadsindustrins arbetsgivarestruktur.	161
Verkstadsindustrins lokalisering	164
Produktionskostnader och investeringar	182
Verkstads humor	190
Appendix A. Industrins avgränsning.	193
Industribegreppet	193
Industrins branschindelning	198
Appendix B. Statistiska kommentarer	204
Förteckning över diagram	
1. Sjöfatt tonnage 1815-1904	35
2. Produktionsvolymen för verkstadsindustri och övrig industri 1914-58	42
3. Produktionsvolymen för manufakturering och övrig verkstads- industri 1914-58	45
4. Procentuell fördelning på delgrupper av verkstadsindustrins salutillverkningsvärde 1914-58 och förädlingsvärde 1952-58.	46
5. Verklig och härledd utveckling av produktionen av järngjutgods 1923-58	50
6. Sambandet mellan produktionen av gjutjärn och produktions- volymen inom verkstadsindustrin 1923-58	51
7. Bilproduktionen 1925-59.	55
8. Sjöfatt tonnage 1914-60	59
9. Antalet sysselsatta inom verkstadsindustrin 1914-58	70
10. Verkstadsindustrins procentuella andel av antalet sysselsatta inom hela industrin 1914-58	71
11. Procentuell fördelning på delgrupper av verkstadsindustrins personal 1914-58	72
12. Förvaltningspersonal per 100 arbetare inom verkstadsindustri och övrig industri 1914-58	77

13. Sambandet mellan tjänstemannatäthet och mekaniseringsgrad inom verkstadsindustrin 1914-58	79
14. Förvaltningspersonal per 100 arbetare inom verkstadsindustrins delgrupper 1914-58	82
15. Drivkraft i effektiva hästkrafter per arbetare inom verkstadsindustri och övrig industri 1914-58	84
16. Procentuell fördelning på delgrupper av drivkraften i effektiva hästkrafter inom verkstadsindustrin 1914-58	85
17. Drivkraft i effektiva hästkrafter per arbetare inom verkstadsindustrins delgrupper 1914-58	88
18. Verkstadsprodukternas procentuella andel av utrikeshandeln 1930-58	103
19. Varustrukturen för exporten av verkstadsprodukter 1930-58.	112
20. Varustrukturen för importen av verkstadsprodukter 1930-58	114
21. Koncentrationen inom verkstadsindustri och övrig industri 1958	155
22. Koncentrationen inom manufakturering och maskinindustri 1958	157
23. Koncentrationen inom varvsindustri, övrig transportmedelsindustri och elektroteknisk industri 1958	158
24. Principskiss över den svenska industristatistikens gruppindelning	199

Förteckning över kartor

Varvsindustri 1956	167
Järn- stål och annan metallmanufakturering 1956	168
Egentlig maskinindustri 1956.	170
Övrig transportmedelsindustri 1956	172
Elektroteknisk industri 1956	174

Förteckning över tabeller

1. Verkstadsindustrins omfattning på grundval av industristatistiken	9
2. Uppbyggnaden av verkstadsindustrins delgrupper	11
3. Verkstadsindustrins personalstruktur 1958	81
4. Den svenska utrikeshandelns procentuella fördelning på varugrupper 1930 och 1958	104
5. Verkstadsindustrins produktion procentuellt fördelad på hemmamarknad och export	106

6. Sveriges försörjning med verkstadsprodukter och reparations- tjänster	109
7. Utrikeshandeln med verkstadsprodukter 1958. Miljoner kronor	116
8. Exporten av manufakturvaror fördelad på länder 1938 och 1958	126
9. Exporten av maskinindustriprodukter fördelad på länder 1938 och 1958	127
10. Exporten av fartyg och båtar fördelad på länder 1938 och 1958	128
11. Exporten av övriga transportmedel fördelad på länder 1938 och 1958	129
12. Exporten av elektrotekniska produkter fördelad på länder 1938 och 1958	130
13. Exporten av samtliga verkstadsprodukter fördelad på länder 1938 och 1958	131
14. Exporten av manufakturvaror fördelad på handelsområden 1938 och 1958	132
15. Exporten av maskinindustriprodukter fördelad på handelsområ- den 1938 och 1958	132
16. Exporten av fartyg och båtar fördelad på handelsområden 1938 och 1958	133
17. Exporten av övriga transportmedel fördelad på handelsområden 1938 och 1958	133
18. Exporten av elektrotekniska produkter fördelad på handelsom- råden 1938 och 1958	134
19. Exporten av samtliga verkstadsprodukter fördelad på handels- områden 1938 och 1958	134
20. Exporten av manufakturvaror fördelad på utvecklingsområden 1938 och 1958	135
21. Exporten av maskinindustriprodukter fördelad på utvecklings- områden 1938 och 1958	135
22. Exporten av fartyg och båtar fördelad på utvecklingsområden 1938 och 1958	136
23. Exporten av övriga transportmedel fördelad på utvecklings- områden 1938 och 1958	136
24. Exporten av elektrotekniska produkter fördelad på utvecklings- områden 1938 och 1958	137
25. Exporten av samtliga verkstadsprodukter fördelad på utveck- lingsområden 1938 och 1958	137

26. Importen av manufakturvaror fördelad på länder 1938 och 1958	138
27. Importen av maskinindustriprodukter fördelad på länder 1938 och 1958	138
28. Importen av fartyg och båtar fördelad på länder 1938 och 1958	139
29. Importen av övriga transportmedel fördelad på länder 1938 och 1958	139
30. Importen av elektrotekniska produkter fördelad på länder 1938 och 1958	140
31. Importen av samtliga verkstadsprodukter fördelad på länder 1938 och 1958	140
32. Importen av manufakturvaror fördelad på handelsområden 1938 och 1958	141
33. Importen av maskinindustriprodukter fördelad på handelsområden 1938 och 1958	141
34. Importen av fartyg och båtar fördelad på handelsområden 1938 och 1958	142
35. Importen av övriga transportmedel fördelad på handelsområden 1938 och 1958	142
36. Importen av elektrotekniska produkter fördelad på handelsområden 1938 och 1958	143
37. Importen av samtliga verkstadsprodukter fördelad på handelsområden 1938 och 1958	143
38. Importen av manufakturvaror fördelad på utvecklingsområden 1938 och 1958	144
39. Importen av maskinindustriprodukter fördelad på utvecklingsområden 1938 och 1958	144
40. Importen av fartyg och båtar fördelad på utvecklingsområden 1938 och 1958	145
41. Importen av övriga transportmedel fördelad på utvecklingsområden 1938 och 1958	145
42. Importen av elektrotekniska produkter fördelad på utvecklingsområden 1938 och 1958	146
43. Importen av samtliga verkstadsprodukter fördelad på utvecklingsområden 1938 och 1958	146
44. Produktionen för avsalu inom verkstadsindustrin 1954. Procentuell fördelning av saluvärdet på olika varuslag	148

45. Produktionen av verkstadsprodukter för avsalu 1954. Procentuell fördelning av saluvärdet på olika industrigrupper	148
46. Några data om den svenska verkstadsindustrin 1958	152
47. Antalet arbetare inom verkstadsindustrin procentuellt fördelat på arbetsställen av olika storlek 1920, 1940 och 1958	156
48. Storleksstrukturen för verkstadsindustrins delgrupper 1958	159
49. Arbetsgivarestrukturen inom verkstadsindustrin 1958	162
50. Antal anställda per arbetsställe och tjänstemannatäthet inom olika arbetsgivarekategorier 1958	163
51. Manufaktureringens lokalisering 1958	176
52. Maskinindustrins lokalisering 1958	177
53. Varvsindustrins lokalisering 1958	178
54. Övrig transportmedelsindustris lokalisering 1958	179
55. Elektrotekniska industrins lokalisering 1958	180
56. Verkstadsindustrins procentuella andel av antalet industriarbetare inom olika län 1958	181
57. Verkstadsindustrins produktionskostnader 1947, 1952 och 1958	183
58. Värdet av verkstadsindustrins byggnader, maskiner m.m. oktober 1960 i miljoner kronor	184
59. Verkstadsindustrins kapitalinvesteringar åren 1958 och 1959 i miljoner kronor	185
60. Underhålls- och reparationsarbeten inom verkstadsindustrin år 1959 i 1 000 kr.	186
61. Industrins investeringar i maskiner och apparater av utländsk tillverkning åren 1958 och 1959	189
62. Uppbyggnaden av verkstadsindustrins delgrupper 1914-51	204
63. Förteckning på de nummer i handelsstatistiken som bedömts utgöra verkstadsprodukter	205

I tabellerna använda symboler:

— intet finns att redovisa

o mindre än 0,5 av enheten

o,0 mindre än 0,05 av enheten

.. uppgift ej tillgänglig, logiskt omöjlig eller alltför osäker att redovisa